Wandelroute Egelmeer

Een wandeling van IVN Veenendaal-Rhenen

Start- en eindpunt
De parkeerplaats aan de zuidzijde van NS-station Veenendaal-West.

Afstand
Een wandeling van 9 km.

Samenvatting
De route gaat door een mooi gedeelte van de Utrechtse Heuvelrug. Het hoogtepunt van de wandeling is het Egelmeer: een drassig gebied omgeven met bos en heide. Ook krijg je een goed beeld van het overgangsgebied tussen de stedelijke bebouwing van Veenendaal en de uitgestrekte bossen van de Utrechtse Heuvelrug.

Kaartje
Op de laatste pagina van deze beschrijving bevindt zich een kaartje. Hierop staan nummers die verwijzen naar de extra informatie in de routebeschrijving.

IVN Natuurroutes app
De routes zijn ook op je smartphone te volgen. Gebruik hiervoor de IVN Natuur app. De app is gratis te downloaden in Google Playstore of Apple Store. Met deze app heb je meer dan 500 wandelingen en fietsroutes én een digitale natuurgids op zak.

Informatie
- Aangelijnde honden zijn toegestaan; alleen in het laatste deel mogen geen honden komen
- Controleer jezelf na de wandeling op teken
- Je volgt de routes op eigen risico

Kom je een wolf tegen?
► Ren niet weg
► Houd afstand
► Hond(en) aanlijnen
► Spreek luid en maak jezelf groot
► Loop een wolf niet achterna
► Kom je welpen tegen?
Ga zo snel mogelijk weg

Verzoek
Opmerkingen over de route kun je sturen naar natuurroutes@ivnveenendaal-rhenen.nl.

IVN wenst je een prettige wandeling!

Legenda

RA	=	rechtsaf	LA	=	linksaf
RI	=	richting	RD	=	rechtdoor

1. Start wandelroute

- *Fietsenstalling links houden, Dichterslaan oversteken en fietspad volgen.*
- *Brug over en na 40 m RA het klinkerpad op*
- *Bij boerderijtje "Berkenstein" (tegenwoordig hospice) bocht naar links nemen*
- *Dan na 50 m de weg oversteken en RI huisartsenpraktijk (Vondellaan 6) lopen*

2. Buffer

Dit gedeelte van de wijk Veenendaal West is begin jaren '90 van de vorige eeuw gebouwd. Vóór die tijd was het kleinschalig agrarisch gebied. Het vormde een buffer tussen de bebouwing van Veenendaal en de Utrechtse Heuvelrug. Het buffergebied is nu als het ware zuidwaarts opgeschoven naar de beboste heuvelrug. De voormalige akkers en weilanden waarop de wijk is gebouwd, waren hier begrensd door bomenrijen, houtwallen en houtsingels. Hiervan zijn nog enkele restanten bewaard gebleven.

- *Weer een weg oversteken en klinkerweg blijven volgen*

3. Ecologisch groenbeheer
In het overgangsgebied tussen stad en heuvelrug, dus aan de randen van de woonwijken, is het groenbeheer vooral gericht op natuurlijke ontwikkeling. Door het gras niet overal kort te maaien en inheemse besdragende struiken aan te planten, kan de lokale biodiversiteit toenemen. Chemische bestrijdingsmiddelen worden hier niet gebruikt.

- *Na scherpe bocht naar links gaat klinkerweg over in fietspad. Dit pad blijven volgen*
- *Weg oversteken*
- *Bij sauna RD over een onverhard pad*
- *Passeer het hek met "Hubertushof"*

4. Groenstroken

Akker- en graslandpercelen zijn hier nog begrensd door houtwallen. Hiervan maken veel diersoorten gebruik als verbindingsbaan (corridor) tussen de Utrechtse Heuvelrug en Veenendaal.
Ook vogels maken gebruik van groenstroken en bosjes, niet alleen om er te broeden, maar ook om zich te verplaatsen. Corridors zijn vooral van belang voor soorten die niet kunnen vliegen. Hierbij kunnen we denken aan dieren als ree, bunzing en vos, die hier regelmatig worden gesignaleerd, maar ook aan insecten, bijvoorbeeld de boskrekel.
Aan de linkerzijde tegen het hek aan zijn enkele jaren geleden inheemse soorten als vlier, meidoorn, sleedoorn, lijsterbes, grauwe wilg en hondsroos geplant.

- *Hek door en meteen RA; zijpaden negeren*
- *Bij huisnummer 197 RD*
- *Op Y-splitsing links aanhouden*
- *Na 50 m RD*

5. Kapstrook
Het pad is een gedeelte van het oude Utrechtse Spoor. De naam duidt op de karrensporen die de paard-en-wagens in het zand trokken. Het zandpad werd in vroegere eeuwen gebruikt door boeren en andere handelslieden die met hun producten naar de markt gingen.
Staatsbosbeheer heeft hier links een brede bosstrook gekapt om een heidecorridor te maken van de Slaperdijk tot aan de Elsterberg (ca. 2 km). Door op deze wijze open terreinen met elkaar te verbinden wordt de uitwisseling van de daar levende soorten mogelijk gemaakt. Hierbij kun je denken aan hazelworm, levendbarende hagedis, zandhagedis en zandloopkevers.

- *Einde pad LA (bij groot heideveld)*

6. Heide
De heide is een van de laatste restanten van het uitgestrekte heideveld dat vroeger de Utrechtse Heuvelrug bedekte. Vanaf de tweede helft van de 19e eeuw is dit gebied beplant met bomen. Ook hier worden de laatste restjes heide bedreigd door het oprukkende gras, waarbij hier vooral het pijpenstrootje de hoofdrol speelt. De heuveltjes zijn ontstaan in een tijd, dat de bossen waren gekapt en het zand door de wind werd verspreid.

7. Japanse lariks
Het pad loopt nu door een gemengd bos. Links zie je vooral eikenboompjes met een rand van berken, rechts dennen, berkjes en lariksboompjes, die in de winter hun naalden verliezen. Het oorspronkelijke bostype was een eiken-berkenbos met grove den, maar voor de houtproductie zijn er in het verleden uitheemse soorten aangeplant, zoals de Japanse lariks.

- *Bij kruising RD; links zie je een voormalige kapvlakte, waar nu struikheide groeit*

- *Bij splitsing RA*
- *Einde LA, een breed grindpad op.*
- *Einde pad LA en het verharde weggetje op. Egelmeer links houden.*

8. Egelmeer

In de Romeinse tijd zou dit gebied "Aegil Marum" of "Mare Aegilis" geheten hebben, hoewel dat ook weer sterk in twijfel wordt getrokken. Deze naam zou later verbasterd zijn tot Egelmeer. In elk geval is "Echel" het Middelnederlandse woord voor bloedzuiger. Vroeger was het waarschijnlijk dus een moeras met waarschijnlijk veel bloedzuigers.
In deze schotelvormige laagte blijft lang (regen-)water staan dankzij een slecht doorlatende keileemlaag. In de 19e eeuw werd de 30 cm diep liggende laag doorbroken en liep het oude ven leeg. Door verdroging en warme zomers staat het meer nu grote delen van het jaar droog.
Door boskap rondom het Egelmeer (2008) probeert Staatsbosbeheer verdere verdroging tegen te gaan. Men hoopt te bereiken dat karakteristieke plantensoorten weer zullen toenemen, zoals veenmos, zonnedauw en dopheide.

9. Grafheuvel

In het tegenoverliggende heideveld zie je rechts van het middenpad een grafheuvel. De meeste grafheuvels dateren uit de late steentijd en de bronstijd (tussen 2850 en 800 v Chr). Vaak werden er de meer vooraanstaande mensen van de gemeenschap in begraven. Grafheuvels werden gedurende een lange periode steeds opnieuw gebruikt om overledenen in te begraven.
In dit gebied werden vooral relatief lage, ronde heuvels opgeworpen. Vaak waren ze omringd met een palenkrans of een greppeltje.

- *Op splitsing links aanhouden, dus verharde pad blijven volgen*
- *Vervolg dit pad tot voorbij een 'boerderijtje' en een woonhuis (nr. 438)*
- *Eerste pad LA (na weiland)*

Als je de route wilt inkorten, sla dan niet LA, maar ga RD. De route is dan 7,6 km.

- *Eerste pad LA en pad daarna naar rechts volgen langs weiland*

10. Coulisselandschap

Het landschap links van het pad is open met stroken bos: een coulisselandschap. De stroken bos dienden als windkering, waardoor de gewassen op de akkers beter groeiden.
Het hout werd gebruikt als geriefhout (hout voor eigen gebruik, voor het "gerief") of als brandhout verkocht aan bakkers. Eikenwallen leverden ook looistof voor de leerlooierijen (zie ook 13).

- *Op T-splitsing (bij links een metalen hek van SBB) RA*
- *Eerste pad LA, bij T-splitsing en een hek RA*
- *Tweede pad RA, pad loopt langs een (paarden)weiland en boerderij*
- *RD hek passeren*
- *Einde pad hek door en LA (half verharde weg)*
- *Bij asfaltweg LA*
- *Na ca. 200 m, als de asfaltweg naar rechts buigt, RD langs wit hek 'Landgoed Prattenburg'*

11. Hoogteverschillen

Het bosgebied waar we in wandelen vertoont verderop duidelijke hoogteverschillen. Het pad loopt na het stijgen precies over de kam van een langgerekte heuvel, door een vroegere zandverstuiving ontstaan.
Na enige tijd staan aan de linkerkant op de walletjes en in het veldje daarachter eerder gekapte en vervolgens weer uitgelopen vogelkersstruiken ('stobben').

- *Pad volgen; pad naar rechts negeren*
- *Bij Y-splitsing rechts aanhouden*

- *Op viersprong RD, pad buigt naar rechts*
- *Ga, waar het pad een scherpe bocht naar rechts maakt, LA (paal met pijl)*
- *Op Y-splitsing LA en steeds links aanhouden en parallel blijven lopen aan gras- of akkerland*
- *Het naar rechts buigende pad blijven volgen, op Y-splitsing LA en op het brede pad LA*
- *Dit pad (met aan beide zijden hekken) tussen weiland en huizen volgen*
- *Verderop eerste pad links, klinkerpad. NB: Eigen Weg, honden zijn niet toegestaan! Ga in dat geval RD en bij de Dijkstraat LA; lees daarna verder onder het kader '13. Horeca'*
- *Einde pad RA, geasfalteerde eikenlaan*

12. Houtwal/Eekwal
Vroeger lag hier een wal met eikenhakhout. Om de 10 à 12 jaar werden in mei de eiken gekapt door eekschillers. Die klopten de schors (eek) los. Deze liet dan gemakkelijk los en bevatte een hoog gehalte aan looistof. De schors werd na droging fijngemalen en als 'run' verkocht aan leerlooierijen. Het geschilde hout werd als brandstof in bv. bakkersovens gebruikt. Na de opkomst van goedkopere looistoffen werd het hout niet meer gekapt. Zo ontstonden er bomenrijen. Het straatnaambordje 'Houtwal' en verderop 'Eekwal' herinnert hier nog aan.

- *Einde weg LA*

13. Horeca
Mocht je zin hebben in een drankje en/of een hapje bij de nabijgelegen Zorgboerderij De Eekhoeve, loop dan nog even over de Dijkstraat door. Ga na huisnr. 111A LA bij het toegangsbord naar De Eekhoeve. Er is een theehuis, lunchroom en een kinderboerderij. Er is ook nog een landwinkel en een pluktuin. Op zondag gesloten.

- *Na 25 m RA het fietspad in*
- Aan het eind van genoemd fietspad links aanhouden. "De Monding" oversteken en voetpad parallel aan "De Reede" volgen tot aan station Veenendaal-West.

14. Eindpunt
We hopen dat je een fijne wandeling hebt gehad. We zouden het prettig vinden als je een sterrenbeoordeling zou willen geven over deze wandelroute. Dat kan op
https://www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen/natuurroutes/wandelroute-egelmeer/

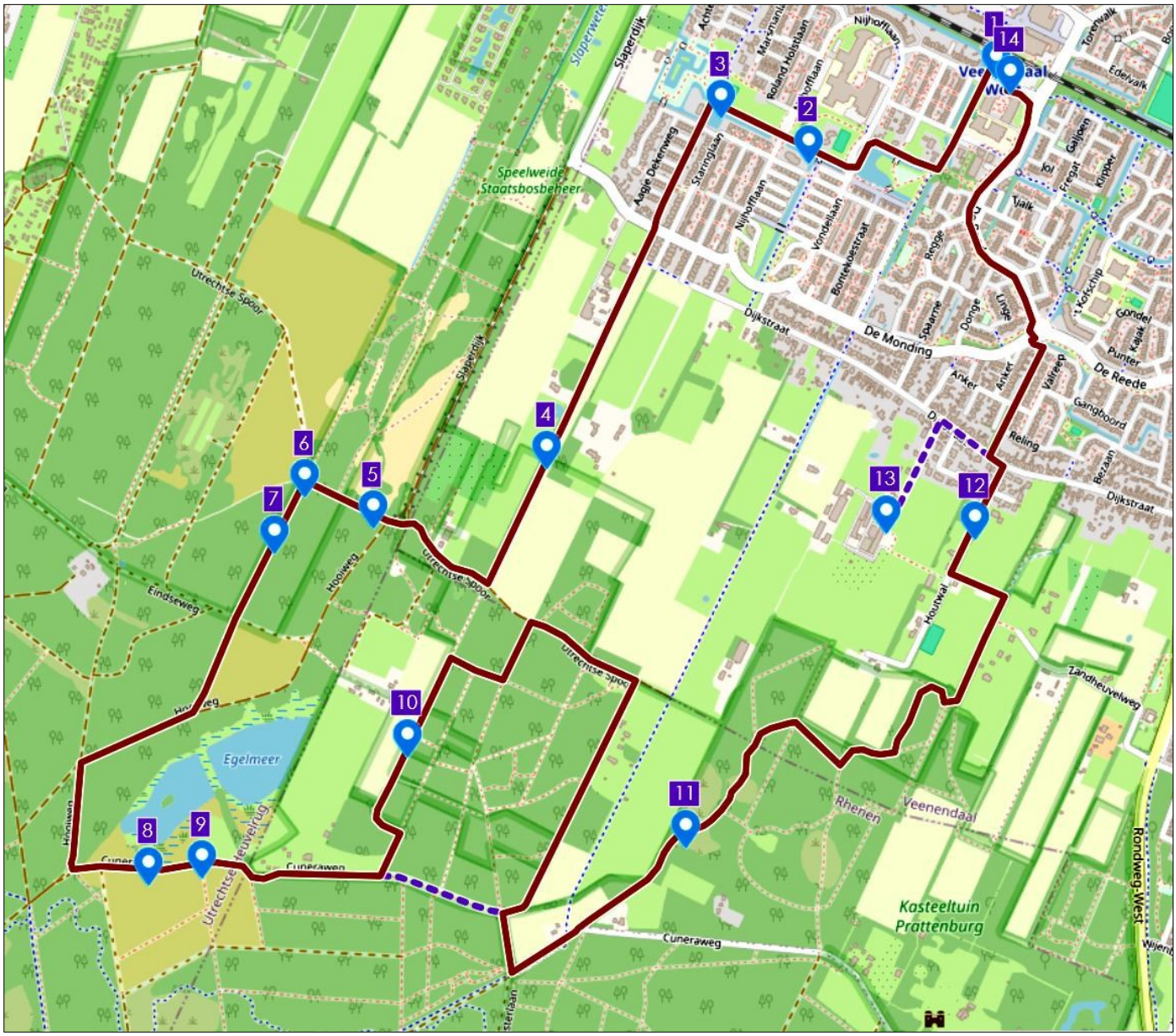
IVN Veenendaal-Rhenen heeft de volgende wandel- en fietsroutes beschikbaar:

Wandelroutes	**Fietsroutes**
• De Dennen • Egelmeer • Elsterberg • Grebbeberg • Groene Grens Kids • Langs Utrechtse spoor en dansende bomen • Pr8ige Heuvelrug Oost • Pr8ige Heuvelrug West • Prattenburg • Plantage Willem III	• Fietsen door bos en Binnenveld • Fietsen langs forten • Fietsen over Rug en Rijn • Fietsen langs grote graanmolens en groene grenzen • 40bomen fietsroute door Veenendaal

Deze routes vind je op:
https://www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen.
Hier kun je de routebeschrijvingen downloaden.

IVN (Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid) is een landelijke natuur- en milieuvereniging die werkt aan een duurzame samenleving.

Kaart Wandelroute Egelmeer

De nummers verwijzen naar de informatie in de tekst